

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 26 października 2021 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Umowa między Rządem Królestwa Belgii i Rządem Wielkiego Księstwa Luksemburga, z jednej strony, a Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, z drugiej strony, w sprawie popierania i wzajemnej ochrony inwestycji, podpisana w dniu 19 maja 1987 r. – Postępowanie arbitrażowe – Spór między inwestorem z jednego państwa członkowskiego a innym państwem członkowskim – Sprzeczna z prawem Unii klauzula arbitrażowa zawarta w tej umowie – Nieważność – Zapis na sąd polubowny ad hoc między stronami tego sporu – Udział w postępowaniu arbitrażowym – Milczące wyrażenie przez owo inne państwo członkowskie woli zawarcia tego zapisu na sąd polubowny – Niezgodność z prawem

W sprawie C-109/20

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Högsta domstolen (sąd najwyższy, Szwecja) postanowieniem z dnia 4 lutego 2020 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 27 lutego 2020 r., w postępowaniu:

Republiken Polen

przeciwko

PL Holdings Sàrl,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, A. Arabadjiev, A. Prechal, K. Jürimäe, S. Rodin i I. Jarukaitis, prezesi izb, J.-C. Bonichot, M. Safjan, F. Biltgen, P.G. Xuereb, N. Piçarra, L.S. Rossi (sprawozdawczyni) i A. Kumin, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,

sekretarz: C. Strömholm, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 15 marca 2021 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu Republiken Polen – F. Hoseinian, A.-M. Tamminen, J. Tavaststjerna i M. Wallin, advokater, których wspierała L. Guterstam,

* Język postępowania: szwedzki.

- w imieniu PL Holdings Sàrl – R. Oldenstam, D. Sandberg, J. Rosell Svensson, advokater, L. Rees-Evans, counsel, P. Paschalidis, advocate, a także S. Fietta, QC,
- w imieniu rządu czeskiego – M. Smolek, J. Vlácil, T. Müller, I. Gavrilova, T. Machovičová i L. Březinová, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niemieckiego – J. Möller i D. Klebs, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu hiszpańskiego – S. Centeno Huerta i M.J. Ruiz Sánchez, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu francuskiego – E. de Moustier i A. Daniel, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu włoskiego – G. Palmieri i S. Fiorentino, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu luksemburskiego – C. Schiltz, A. Germeaux i T. Uri, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu węgierskiego – M.Z. Fehér i R. Kissné Berta, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niderlandzkiego – M.K. Bulterman, C.S. Schillemans i J.M. Hoogveld, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu polskiego – B. Majczyna, M. Rzotkiewicz, M. Martyński, B. Soloch, J. Jackowska-Majeranowska, w charakterze pełnomocników, których wspierał J. Zasada, radca prawny,
- w imieniu rządu słowackiego – B. Ricziová, w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu fińskiego – H. Leppo, w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu szwedzkiego – H. Shev, M. Salborn Hodgson, C. Meyer-Seitz, A.M. Runeskjöld, H. Eklinder, R. Shahsvan Eriksson i J. Lundberg, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej – F. Erlbacher, K. Simonsson, L. Malferrari, T. Maxian Rusche i E. Ljung Rasmussen, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 22 kwietnia 2021 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 267 i 344 TFUE.
- 2 Wniosek ten złożono w ramach sporu pomiędzy Republiken Polen (Rzeczpospolitą Polską) a PL Holdings Sàrl w przedmiocie właściwości organu arbitrażowego, który wydał dwa orzeczenia arbitrażowe w powstałym między nimi sporze.

Ramy prawne

Prawo międzynarodowe

BIT

- 3 Artykuł 9 Umowy między Rządem Królestwa Belgii i Rządem Wielkiego Księstwa Luksemburga, z jednej strony, a Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, z drugiej strony, w sprawie popierania i wzajemnej ochrony inwestycji, podpisanej w dniu 19 maja 1987 r. (zwanej dalej „BIT”), przewiduje:
- „1. a) Spory między jedną z Umawiających się Stron a inwestorem drugiej Umawiającej się Strony będą przedmiotem pisemnej notyfikacji dołączonej do szczegółowego aide-mémoire, adresowanego przez tego inwestora do odnośnej Umawiającej się Strony.
- b) Dla celów niniejszego artykułu określenie »spory« oznacza spory dotyczące wywłaszczenia, nacjonalizacji lub wszelkich innych środków o podobnym znaczeniu dotyczących inwestycji, włączając w to przekazywanie inwestycji na własność publiczną, poddanie jej nadzorowi publicznemu, jak również wszelkie inne pozbawienie lub ograniczenie praw rzeczowych przez środki władcze, które wywoływałyby skutki podobne do wywłaszczenia.
- c) Spory te będą, o ile to możliwe, rozstrzygane polubownie między odnośnymi stronami.
2. Jeśli spór nie mógł być uregulowany tą drogą w ciągu sześciu miesięcy, licząc od dnia pisemnej notyfikacji, o której mowa w ustępie 1, zostanie on skierowany do arbitrażu przed jednym z niżej wymienionych organów, do wyboru inwestora:
- a) Instytut[em] Arbitrażu przy Izbie Handlowej w Sztokholmie;
- [...]
5. Organ arbitrażowy rozstrzyga na podstawie:
- prawa wewnętrznego tej Umawiającej się Strony uczestniczącej w sporze, na której terytorium inwestycja jest zlokalizowana, łącznie z zasadami rozstrzygania sporów prawnych;
 - postanowień niniejszej umowy;
 - warunków szczególnych porozumień, które dotyczyłyby podmiotu, który dokonał inwestycji;
 - reguł i zasad powszechnie stosowanego prawa międzynarodowego.
6. Postanowienia arbitrażu są ostateczne i wiążące dla stron w sporze. Każda Umawiająca się Strona podejmie działania dla wyegzekwowania tych postanowień zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym”.

Porozumienie o wygaśnięciu Dwustronnych Traktatów Inwestycyjnych między państwami członkowskimi Unii Europejskiej

- 4 Artykuł 4 ust. 1 Porozumienia o wygaśnięciu Dwustronnych Traktatów Inwestycyjnych między państwami członkowskimi Unii Europejskiej (Dz.U. 2020, L 169, s. 1) stanowi:

„Umawiające się Strony potwierdzają niniejszym, że [zawarte w dwustronnych traktatach inwestycyjnych] Klauzule Arbitrażowe [między inwestorem a państwem] są sprzeczne z traktatami UE i w związku z tym nie mają zastosowania. W wyniku tejże niezgodności Klauzul Arbitrażowych z traktatami UE, od dnia, w którym ostatnia ze stron Dwustronnego Traktatu Inwestycyjnego stała się państwem członkowskim Unii Europejskiej, Klauzula Arbitrażowa w takim Dwustronnym Traktacie Inwestycyjnym nie może stanowić podstawy prawnej dla Postępowania Arbitrażowego”.

- 5 Artykuł 7 tego porozumienia stanowi:

„Jeżeli Umawiające się Strony są stronami Dwustronnych Traktatów Inwestycyjnych, na podstawie których wszczęto Postępowanie Arbitrażowe w Toku lub Nowe Postępowanie Arbitrażowe, strony te:

- a) informują, w ramach wzajemnej współpracy i na podstawie oświadczenia w Załączniku C, trybunały arbitrażowe o konsekwencjach prawnych orzeczenia [z dnia 6 marca 2018 r.] w sprawie Achmea [(C-284/16, EU:C:2018:158),] określonych w art. 4; oraz
- b) jeżeli są stroną postępowania sądowego dotyczącego wyroku trybunału arbitrażowego wydanego na podstawie Dwustronnego Traktatu Inwestycyjnego, zwracają się do właściwego sądu krajowego, w tym w każdym państwie trzecim, zależnie od przypadku, o uchylenie wyroku trybunału arbitrażowego, stwierdzenie jego nieważności lub powstrzymanie się od jego uznania i wykonania”.

Prawo szwedzkie

Ustawa o arbitrażu

- 6 Paragraf 1 lag om skiljeförfarande (ustawy o postępowaniu arbitrażowym) (SFS 1999, nr 116), w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym (zwanej dalej „ustawą o arbitrażu”), ma następującą treść:

„Spory dotyczące spraw, które mogą być przedmiotem ugody między stronami, mogą zostać za porozumieniem stron przekazane do rozstrzygnięcia przez arbitra lub kilku arbitrów. Porozumienie takie może dotyczyć sporów przyszłych, które dotyczą stosunku prawnego wskazanego w porozumieniu. Spór może dotyczyć zaistnienia określonej okoliczności faktycznej.

[...]”.

- 7 Paragraf 2 ustawy o arbitrażu przewiduje:

„Arbitrzy mogą zbadać swoją właściwość do rozstrzygnięcia sporu.

Jeżeli arbitrzy w drodze postanowienia stwierdzili, że są właściwi do rozstrzygnięcia sporu, strona niezadowolona z tego postanowienia może zwrócić się o rozpatrzenie tej kwestii przez sąd apelacyjny. Zażalenie to należy wnieść najpóźniej w terminie 30 dni od dnia doręczenia tej stronie wspomnianego postanowienia. Arbitrzy mogą kontynuować postępowanie arbitrażowe do czasu wydania postanowienia w postępowaniu zażaleniowym.

Do skargi na orzeczenie arbitrażowe zawierające rozstrzygnięcie w przedmiocie właściwości stosuje się art. 34 i 36”.

- 8 Paragraf 33 akapit pierwszy tej ustawy stanowi:

„Orzeczenie arbitrażowe jest nieważne:

- 1) jeżeli zbadano w nim kwestię, która zgodnie z prawem szwedzkim nie może być rozstrzygana przez arbitrów;
 - 2) jeżeli orzeczenie arbitrażowe lub sposób, w jaki je wydano, są w sposób oczywisty niezgodne ze szwedzkim porządkiem publicznym; lub
- [...]”.

- 9 Paragraf 34 akapit drugi wspomnianej ustawy stanowi:

„Strona nie może powoływać się na okoliczność, co do której uważa się, iż jej nie podniosła, uczestnicząc w postępowaniu i nie zgłaszając w tym względzie zastrzeżeń lub w inny sposób. Wyznaczenie przez stronę arbitra nie jest samo w sobie w sposób konieczny równoznaczne z uznaniem właściwości arbitrów do orzekania w przedmiocie podniesionej kwestii [...]”.

- 10 Zgodnie z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym z prac przygotowawczych nad redakcją § 34 owej ustawy wynika, że można domniemywać w sposób ogólny, iż strona postępowania, która nie podniosła od razu zarzutu braku właściwości organu arbitrażowego, uznała jego właściwość do rozpoznania sporu. Niepodniesienie zastrzeżeń względem ważności zapisu na sąd polubowny również może zostać uznane za mogące skutkować związaniem stron co do arbitrażu na podstawie prawa zobowiązań. Sąd odsyłający wyjaśnia w tym względzie, że zgodnie z ogólnymi zasadami tego prawa ważny zapis na sąd polubowny może wynikać na przykład z dorozumianego zachowania stron lub z bezczynności jednej z nich.

Regulamin arbitrażowy

- 11 Zgodnie z § 2 regulaminu arbitrażowego Instytutu Arbitrażu Izby Handlowej w Sztokholmie z 2010 r. wezwanie na arbitraż powinno zawierać „kopię lub opis zapisu na sąd polubowny lub klauzuli arbitrażowej powołanych jako podstawa rozstrzygnięcia sporu”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

- 12 PL Holdings jest spółką prawa luksemburskiego utworzoną w Luksemburgu. W latach 2010–2013 nabyła ona udziały w kapitale dwóch polskich banków. Ze względu na to, że banki te w 2013 r. połączyły się, PL Holdings stała się właścicielem 99% akcji nowego banku powstałego w wyniku tego połączenia.

- 13 W lipcu 2013 r. Komisja Nadzoru Finansowego (Polska), organ prawa polskiego odpowiedzialny za nadzór nad bankami i instytucjami kredytowymi w Polsce, postanowiła zawiesić wykonywanie przez PL Holdings prawa głosu z udziałów w tym nowym banku i nakazała ich przymusowe zbycie.
- 14 PL Holdings postanowiła wszcząć postępowanie arbitrażowe przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej przed sądem polubownym utworzonym przy Instytucie Arbitrażu Izby Handlowej w Sztokholmie (zwanym dalej „sądem polubownym”).
- 15 W wezwaniu z dnia 28 listopada 2014 r. PL Holdings powołała się na art. 9 BIT celem uzasadnienia właściwości tego sądu do rozpoznania sporu rozpatrywanego w postępowaniu głównym. Zwróciła się ona do tego sądu o stwierdzenie, że Rzeczpospolita Polska naruszyła BIT, i o zasądzenie od tego państwa członkowskiego odszkodowania.
- 16 W dniu 30 listopada 2014 r. Rzeczpospolita Polska odpowiedziała na wspomniane wezwanie, wysyłając do sekretariatu Izby Handlowej w Sztokholmie pismo, w którym wyraziła zamiar zakwestionowania istnienia jej ważnej zgody na postępowanie arbitrażowe wszczęte przez PL Holdings.
- 17 W dniu 7 sierpnia 2015 r. PL Holdings wniosła do sądu polubownego pozew, wyjaśniając w szczególności swoje zarzuty dotyczące środków, o których mowa w pkt 13 niniejszego wyroku.
- 18 W odpowiedzi na pozew z dnia 13 listopada 2015 r. Rzeczpospolita Polska zakwestionowała właściwość sądu polubownego na tej podstawie, że PL Holdings nie jest „inwestorem” w rozumieniu BIT.
- 19 Pismem z dnia 27 maja 2016 r. Rzeczpospolita Polska podniosła dodatkowy argument w celu zakwestionowania właściwości sądu polubownego, oparty na tym, że klauzula arbitrażowa zawarta w art. 9 BIT jest sprzeczna z prawem Unii.
- 20 Częściowym orzeczeniem arbitrażowym z dnia 28 czerwca 2017 r. sąd polubowny uznał się za właściwy na podstawie art. 9 BIT. Sąd ten stwierdził, że Rzeczpospolita Polska naruszyła BIT, nakazując przymusowe zbycie udziałów PL Holdings w nowym polskim banku, oraz że w związku z tym PL Holdings może domagać się zapłaty odszkodowania.
- 21 Ostatecznym orzeczeniem arbitrażowym z dnia 28 września 2017 r. sąd polubowny zasądził od Rzeczypospolitej Polskiej na rzecz PL Holdings odszkodowanie oraz obciążył ją kosztami poniesionymi przez tę ostatnią w ramach postępowania arbitrażowego.
- 22 W dniu 28 września 2017 r. Rzeczpospolita Polska wniosła skargę do Svea hovrätt (sądu apelacyjnego w Sztokholmie, Szwecja), żądając uchylenia orzeczeń arbitrażowych z dni 28 czerwca i 28 września 2017 r.
- 23 W uzasadnieniu tej skargi podniosła ona przede wszystkim, że art. 267 i 344 TFUE stoją na przeszkodzie temu, aby spór między inwestorem z jednego państwa członkowskiego a innym państwem członkowskim, którego przedmiotem są inwestycje, został przedłożony do rozstrzygnięcia organowi arbitrażowemu. W związku z tym art. 9 BIT jest sprzeczny z prawem Unii, co oznacza, że orzeczenia arbitrażowe wydane na podstawie tego artykułu są sprzeczne

z porządkiem publicznym Unii, a w konsekwencji – nieważne zgodnie z § 33 akapit pierwszy pkt 1 i 2 ustawy o arbitrażu. Ze względu na to, że nieważność tych orzeczeń arbitrażowych wynika bezpośrednio ze stosowania prawa Unii, sąd powinien móc uwzględnić ją z urzędu.

- 24 Następnie Rzeczpospolita Polska stwierdziła, że w terminie przewidzianym w § 34 akapit drugi ustawy o arbitrażu zakwestionowała właściwość sądu polubownego, powołując się na nieważność art. 9 BIT. W każdym wypadku przy założeniu, że zastosowanie owego § 34 akapit drugi miałyby prowadzić do niedopuszczalności podniesionego przez Rzeczpospolitą Polską zarzutu braku właściwości, należałoby odmówić zastosowania tego przepisu, ponieważ stoi on na przeszkodzie pełnej skuteczności prawa Unii.
- 25 Wreszcie Rzeczpospolita Polska podniosła, że nie zrezygnowała z powoływania się na zarzut braku właściwości sądu polubownego, w związku z czym z jej zachowania w następstwie wniesienia przez PL Holdings wezwania na arbitraż nie można wnioskować o jej milczącym zamiarze zawarcia z tą ostatnią zapisu na sąd polubowny ad hoc innego niż klauzula arbitrażowa zawarta w art. 9 BIT.
- 26 PL Holdings zakwestionowała argumentację Rzeczypospolitej Polskiej. Podniosła ona, że spór rozpatrywany w postępowaniu głównym dotyczy kwestii takich jak naruszenie przez Rzeczpospolitą Polską jej zobowiązań wynikających z BIT, a także prawa PL Holdings do odszkodowania, które to kwestie zgodnie z art. 1 ustawy o arbitrażu można rozstrzygnąć w drodze arbitrażu.
- 27 Zdaniem PL Holdings art. 9 BIT stanowi złożoną przez Rzeczpospolitą Polską ważną „ofertę arbitrażu”, którą ta pierwsza przyjęła poprzez wniesienie wezwania na arbitraż. Ponadto Rzeczpospolita Polska zakwestionowała ważność klauzuli arbitrażowej po terminie, a kwestii, czy klauzula ta jest spreczna z prawem Unii, sąd nie może rozpatrywać z urzędu.
- 28 W każdym wypadku nawet przy założeniu, że „oferta arbitrażu” Rzeczypospolitej Polskiej wynikająca z art. 9 BIT była nieważna, to – zważywszy na zachowanie stron sporu w postępowaniu głównym – doszło jednak między nimi do zawarcia zapisu na sąd polubowny ad hoc zgodnie z prawem szwedzkim i zasadami arbitrażu handlowego. Wnosząc wezwanie na arbitraż, PL Holdings złożyła bowiem ofertę arbitrażu na takich samych zasadach jak te przewidziane w art. 9 BIT, a Rzeczpospolita Polska milcząco przyjęła tę ofertę, nie kwestionując skutecznie właściwości sądu polubownego na podstawie tego zapisu.
- 29 Svea hovrätt (sąd apelacyjny w Sztokholmie) postanowił oddalić w pierwszej instancji skargę Rzeczypospolitej Polskiej. Sąd ten uznał przede wszystkim, że chociaż wyrok z dnia 6 marca 2018 r., Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), mający jego zdaniem zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym, skutkuje nieważnością art. 9 BIT, a w konsekwencji nieważnością stałej oferty złożonej przez Rzeczpospolitą Polską inwestorom z innych państw członkowskich, zgodnie z którą spór dotyczący tego porozumienia powinien zostać rozstrzygnięty przez organ arbitrażowy, taka nieważność nie uniemożliwia państwu członkowskiemu i inwestorowi z innego państwa członkowskiego zawarcia na późniejszym etapie zapisu na sąd polubowny ad hoc w celu rozstrzygnięcia tego sporu. Podstawą takiego zapisu na sąd polubowny ad hoc jest wspólna wola stron wspomnianego sporu, a do jego zawarcia dochodzi w oparciu o te same zasady, jakie obowiązują w handlowym postępowaniu arbitrażowym.

- 30 Następnie orzeczenia arbitrażowe rozpatrywane w postępowaniu głównym dotyczyły kwestii, które można rozstrzygnąć w drodze arbitrażu, a ich treść nie była sprzeczna z porządkiem publicznym, w związku z czym nie było podstaw do uchylenia ich na podstawie § 33 akapit pierwszy pkt 1 lub 2 ustawy o arbitrażu.
- 31 Wreszcie zakwestionowanie przez Rzeczpospolitą Polską ważności klauzuli arbitrażowej zawartej w art. 9 BIT nastąpiło po terminie, a więc po wygaśnięciu zgodnie z § 34 akapit drugi ustawy o arbitrażu uprawnienia do jej zakwestionowania.
- 32 Sąd odsyłający – Högsta domstolen (sąd najwyższy, Szwecja), do którego Rzeczpospolita Polska wniosła skargę kasacyjną od orzeczenia Svea hovrätt (sądu apelacyjnego w Sztokholmie) – uważa, że zostało ustalone, iż klauzula arbitrażowa zawarta w art. 9 BIT jest sprzeczna z prawem Unii. Niemniej sąd ten uważa, że wydanie orzeczenia w przedmiocie stanowisk stron, które zostały powtórzone przed Trybunałem, wymaga zwrócenia się do tego ostatniego z pytaniem prejudycjalnym, ponieważ nie jest jasne, w jaki sposób należy w niniejszym wypadku interpretować rozpatrywane przepisy prawa Unii.
- 33 W tych okolicznościach Högsta domstolen (sąd najwyższy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy w świetle art. 267 i 344 TFUE, zgodnie z ich wykładnią dokonaną w wyroku [z dnia 6 marca 2018 r., Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158),] zapis na sąd polubowny – w sytuacji gdy umowa inwestycyjna zawiera klauzulę arbitrażową, która jest nieważna z powodu zawarcia tej umowy między dwoma państwami członkowskimi – jest nieważny, jeżeli został zawarty między państwem członkowskim a inwestorem, skoro państwo członkowskie, po wszczęciu [przez inwestora] postępowania arbitrażowego rezygnuje, w wyniku swej wolnej woli, z podnoszenia zarzutów dotyczących właściwości?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 34 Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w ramach ustanowionej w art. 267 TFUE procedury współpracy między sądami krajowymi a Trybunałem do tego ostatniego należy udzielenie sądowi krajowemu użytecznej odpowiedzi, która umożliwi mu rozstrzygnięcie zawisłego przed nim sporu. Mając to na uwadze, Trybunał powinien w razie potrzeby przeformułować przedłożone mu pytania (wyrok z dnia 15 lipca 2021 r., Ministrstvo za obrambo, C-742/19, EU:C:2021:597, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 35 W sprawie w postępowaniu głównym – zgodnie z ustaleniami sądu odsyłającego – stwierdzono, że klauzula arbitrażowa zawarta w art. 9 BIT jest nieważna, ponieważ narusza autonomię prawa Unii, jego pełną skuteczność i jego jednolite stosowanie oraz że nie można na podstawie tej klauzuli arbitrażowej skutecznie wszcząć żadnego postępowania arbitrażowego.
- 36 Chociaż początkowo PL Holdings wszczęła postępowanie arbitrażowe przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 9 BIT, to następnie stwierdziła, że wniesione przez nią wezwanie na arbitraż należy uznać nie tyle za przyjęcie zawartej w art. 9 tego traktatu oferty arbitrażu złożonej przez Rzeczpospolitą Polską, ile za ofertę arbitrażu o tej samej treści, którą Rzeczpospolita Polska w sposób dorozumiany przyjęła, nie zakwestionowawszy skutecznie właściwości sądu polubownego w terminie przewidzianym w tym celu przez prawo szwedzkie, które znajduje zastosowanie do owego postępowania arbitrażowego. Ów zapis na sąd polubowny

zastąpił zatem wspomnianą klauzulę arbitrażową w kontekście BIT, który to traktat nadal miał zastosowanie do owego postępowania arbitrażowego na tej nowej podstawie prawnej. Od Rzeczypospolitej Polskiej zasądzono bowiem ostatecznie odszkodowanie w związku z naruszeniem BIT.

- 37 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że poprzez swoje pytanie prejudycjalne sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 267 i 344 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym pozwalającym państwu członkowskiemu na zawarcie z inwestorem z innego państwa członkowskiego zapisu na sąd polubowny ad hoc umożliwiającego kontynuowanie postępowania arbitrażowego wszczętego na podstawie klauzuli arbitrażowej o treści identycznej z treścią tego zapisu, która to klauzula znajduje się w umowie międzynarodowej zawartej między tymi dwoma państwami członkowskimi i jest nieważna z powodu sprzeczności ze wspomnianymi artykułami.
- 38 Na wstępie należy wyjaśnić, że pytanie to opiera się na założeniu, że z uwagi na nieważność klauzuli arbitrażowej zawartej w art. 9 BIT Rzeczpospolita Polska milcząco przyjęła – na podstawie mającego zastosowanie prawa szwedzkiego – ofertę arbitrażu złożoną przez PL Holdings, nie zakwestionowawszy w odpowiednim czasie właściwości sądu polubownego, i tym samym zawarła z PL Holdings odrębny zapis na sąd polubowny ad hoc, którego treść była jednak identyczna z treścią klauzuli arbitrażowej opartej na art. 9 BIT.
- 39 W tym względzie należy przypomnieć, że w ramach postępowania, o którym mowa w art. 267 TFUE, opartego na wyraźnym rozdziale zadań sądów krajowych i Trybunału, wszelka ocena stanu faktycznego sprawy należy do sądu krajowego (wyrok z dnia 6 marca 2018 r., SEGRO i Horváth, C-52/16 i C-113/16, EU:C:2018:157, pkt 98 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 40 W związku z tym wyłącznie do sądu odsyłającego należy dokonanie na wstępie oceny wszystkich okoliczności faktycznych dotyczących sytuacji rozpatrywanej w postępowaniu głównym w celu ustalenia ewentualnego istnienia po stronie Rzeczypospolitej Polskiej kwestionowanej przez to państwo członkowskie woli przyjęcia oferty arbitrażu złożonej przez PL Holdings.
- 41 Należy jednak zauważyć, że z akt, którymi dysponuje Trybunał, wynika, iż Rzeczpospolita Polska od razu zakwestionowała właściwość sądu polubownego na podstawie BIT. I tak, w skierowanym do sekretariatu Izby Handlowej w Sztokholmie piśmie z dnia 30 listopada 2014 r. wyraziła ona najpierw zamiar powołania się na brak jakiegokolwiek ważnego zapisu na sąd polubowny. Następnie w odpowiedzi na pozew z dnia 13 listopada 2015 r. zakwestionowała ona przed sądem polubownym jego właściwość na tej podstawie, że PL Holdings nie jest „inwestorem” w rozumieniu BIT. Wreszcie w piśmie z dnia 27 maja 2016 r. – kilka dni po złożeniu do Trybunału wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawie, w której zapadł wyrok z dnia 6 marca 2018 r., Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158) – Rzeczpospolita Polska podniosła, że sąd polubowny nie jest właściwy do rozpoznania sporu rozpatrywanego w postępowaniu głównym ze względu na nieważność klauzuli arbitrażowej zawartej w art. 9 BIT, na podstawie której PL Holdings uzasadniła swoje wezwanie na arbitraż, ponieważ klauzula ta jest sprzeczna z prawem Unii.
- 42 W tym kontekście do sądu odsyłającego należy wzięcie pod uwagę zastrzeżeń, jakie Rzeczpospolita Polska podnosiła przez cały czas trwania postępowania arbitrażowego, w celu ustalenia ewentualnego istnienia po stronie tego państwa członkowskiego woli zawarcia – pomimo nieważności klauzuli arbitrażowej zawartej w art. 9 BIT, a tym samym nieważności podstawy prawnej powołanej przez PL Holdings celem wszczęcia postępowania arbitrażowego –

zapisu na sąd polubowny ad hoc o treści identycznej z treścią owej klauzuli. W szczególności sąd ten powinien upewnić się, że wezwanie na arbitraż wniesione przez PL Holdings w dniu 28 listopada 2014 r., zgodnie z § 2 regulaminu arbitrażowego Instytutu Arbitrażu Izby Handlowej w Sztokholmie z 2010 r., pozwala – wraz z późniejszym zachowaniem Rzeczypospolitej Polskiej – na jednoznaczne wnioskowanie o istnieniu zapisu na sąd polubowny ad hoc między tym inwestorem a Rzeczpospolitą Polską oraz że państwo to miało w związku z tym możliwość skutecznego zakwestionowania ważności tego zapisu przed sądem polubownym.

- 43 Jedynie zatem na wypadek, gdyby sąd odsyłający doszedł do wniosku, że Rzeczpospolita Polska rzeczywiście zgodziła się w sposób milczący na związanie takim zapisem na sąd polubowny ad hoc, którego treść była identyczna z treścią klauzuli arbitrażowej zawartej w art. 9 BIT, należy sprawdzić, czy zawarcie takiego zapisu w takich okolicznościach byłoby zgodne z prawem Unii.
- 44 W tym względzie należy przypomnieć, że Trybunał orzekł, iż art. 267 i art. 344 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie postanowieniu umowy międzynarodowej zawartej między dwoma państwami członkowskimi, wedle którego inwestor z jednego z tych państw członkowskich może, w przypadku sporu dotyczącego inwestycji w drugim państwie członkowskim, wszcząć postępowanie przeciwko temu drugiemu państwu członkowskiemu przed sądem polubownym, którego właściwość państwo to zobowiązało się uznać (wyrok z dnia 6 marca 2018 r., *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, pkt 60).
- 45 Poprzez zawarcie takiej umowy państwa członkowskie będące jej stronami zgadzają się bowiem na wyłączenie spod właściwości ich własnych sądów, a tym samym z systemu sądowych środków odwoławczych, który na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE są one zobowiązane ustanowić w dziedzinach objętych prawem Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 27 lutego 2018 r., *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, pkt 34), sporów mogących dotyczyć stosowania lub wykładni tego prawa. Umowa taka może w konsekwencji doprowadzić do sytuacji, w której spory te nie będą rozstrzygane w sposób zapewniający pełną skuteczność wspomnianego prawa (zob. podobnie wyrok z dnia 2 września 2021 r., *Komstroy*, C-741/19, EU:C:2021:655, pkt 59, 60 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 46 Bezsporne jest, że klauzula arbitrażowa zawarta w art. 9 BIT – podobnie jak ta rozpatrywana w sprawie, w której zapadł wyrok z dnia 6 marca 2018 r., *Achmea* (C-284/16, EU:C:2018:158) – może skutkować orzekaniem przez organ arbitrażowy w sporach mogących dotyczyć stosowania lub wykładni prawa Unii. W związku z tym owa klauzula arbitrażowa może podważyć zasadę wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi oraz zachowanie szczególnego charakteru prawa Unii, zapewnionego poprzez procedurę odesłania prejudycjalnego przewidzianą w art. 267 TFUE. Wspomniana klauzula nie jest zatem zgodna z zasadą lojalnej współpracy ustanowioną w art. 4 ust. 3 akapit pierwszy TUE i narusza autonomię prawa Unii zapisaną w szczególności w art. 344 TFUE (zob. podobnie wyrok z dnia 6 marca 2018 r., *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, pkt 58, 59). Ponadto, jak potwierdza to art. 4 ust. 1 Porozumienia o wygaśnięciu Dwustronnych Traktatów Inwestycyjnych między państwami członkowskimi Unii Europejskiej, od dnia przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii, to jest od dnia 1 maja 2004 r., art. 9 BIT nie mógł dłużej stanowić podstawy postępowania arbitrażowego między inwestorem a tym państwem członkowskim.
- 47 Otóż pozwolenie państwu członkowskiemu, które jest stroną sporu mogącego dotyczyć stosowania i wykładni prawa Unii, na przedłożenie tego sporu organowi arbitrażowemu posiadającemu takie same cechy co organ przewidziany w nieważnej klauzuli arbitrażowej zawartej w umowie międzynarodowej takiej jak ta, o której mowa w pkt 44 niniejszego wyroku,

poprzez zawarcie zapisu na sąd polubowny ad hoc o takiej samej treści jak treść owej klauzuli, prowadziłyby w rzeczywistości do obejścia zobowiązań wynikających dla tego państwa członkowskiego z traktatów, a w szczególności z art. 4 ust. 3 TUE, a także z art. 267 i 344 TFUE, zgodnie z ich wykładnią przyjętą w wyroku z dnia 6 marca 2018 r., *Achmea* (C-284/16, EU:C:2018:158).

- 48 Przede wszystkim bowiem taki zapis na sąd polubowny ad hoc wywoływałby w odniesieniu do sporu, w ramach którego doszło do jego zawarcia, takie same skutki jak te, które wiążą się z taką klauzulą. Racją bytu tego zapisu byłoby właśnie zastąpienie klauzuli arbitrażowej zawartej w postanowieniu takim jak art. 9 BIT w celu utrzymania w mocy jego skutków pomimo jego nieważności.
- 49 Następnie, jak słusznie podniosła Komisja Europejska, skutki tego obejścia zobowiązań danego państwa członkowskiego wynikających z postanowień, o których mowa w pkt 47 niniejszego wyroku, nie byłyby mniej poważne ze względu na to, że chodzi o odosobniony przypadek. Podejście prawne PL Holdings mogłoby bowiem zostać przyjęte w wielu sporach mogących dotyczyć stosowania i wykładni prawa Unii, co prowadziłyby do wielokrotnego naruszania autonomii tego prawa.
- 50 Należy również zauważyć, że każde wezwanie na arbitraż skierowane do państwa członkowskiego przez inwestora z innego państwa członkowskiego na podstawie klauzuli arbitrażowej zawartej w dwustronnym traktacie inwestycyjnym między tymi dwoma państwami członkowskimi może, mimo nieważności tej klauzuli, zawierać ofertę arbitrażu względem wezwanego państwa członkowskiego, w odniesieniu do którego można wówczas uznać – z samego tylko względu, że nie podniosło konkretnych argumentów przeciwko istnieniu zapisu na sąd polubowny ad hoc – iż przyjęło ono tę ofertę. Otóż taka sytuacja prowadziłyby do utrzymania w mocy skutków podjętego przez to państwo członkowskie z naruszeniem prawa Unii, a tym samym nieważnego zobowiązania do uznania właściwości organu arbitrażowego, do którego się zwrócono.
- 51 Ponadto ważność w świetle art. 267 i 344 TFUE tytułu, na którym opiera się właściwość organu arbitrażowego, nie może zależeć od zachowania stron danego sporu, a w szczególności od zachowania państwa członkowskiego, które naruszyło owe artykuły, co doprowadziło do nieważności klauzuli arbitrażowej, na podstawie której zwrócono się do tego organu arbitrażowego. Otóż gdyby z zachowania państwa członkowskiego należało wnioskować, że wyraziło ono jakkolwiek wolę uznania właściwości wspomnianego organu arbitrażowego, wola ta byłaby siłą rzeczy zbieżna z wolą wyrażoną w chwili przyjmowania owej klauzuli arbitrażowej i z tego względu nie mogłaby stanowić podstawy tej właściwości.
- 52 Wreszcie zarówno z wyroku z dnia 6 marca 2018 r., *Achmea* (C-284/16, EU:C:2018:158), jak i z zasad pierwszeństwa prawa Unii i lojalnej współpracy wynika, że państwa członkowskie nie tylko nie mogą zobowiązać się do wyłączenia z systemu sądowego Unii sporów mogących dotyczyć stosowania i wykładni prawa Unii, ale również że w przypadku przedłożenia takiego sporu do rozstrzygnięcia organowi arbitrażowemu na mocy zobowiązania sprzecznego ze wspomnianym prawem są one zobowiązane do zakwestionowania przed tym organem arbitrażowym lub właściwym sądem ważności klauzuli arbitrażowej lub zapisu na sąd polubowny ad hoc, na mocy których zwrócono się do rzeczonego organu.
- 53 Potwierdza to ponadto art. 7 lit. b) Porozumienia o wygaśnięciu Dwustronnych Traktatów Inwestycyjnych między państwami członkowskimi Unii Europejskiej, zgodnie z którym jeżeli umawiające się strony są stronami dwustronnych traktatów inwestycyjnych, na podstawie

których wszczęto postępowanie arbitrażowe w toku, muszą one w szczególności – jeżeli są stronami postępowania sądowego dotyczącego orzeczenia arbitrażowego wydanego na podstawie dwustronnego traktatu inwestycyjnego – zwrócić się do właściwego sądu krajowego o uchylenie owego orzeczenia arbitrażowego, stwierdzenie jego nieważności lub powstrzymanie się od jego uznania i wykonania, stosownie do przypadku. Zasada ta ma zastosowanie *mutatis mutandis* do sytuacji, w której postępowanie arbitrażowe pierwotnie wszczęte na podstawie klauzuli arbitrażowej nieważnej z powodu jej niezgodności z prawem Unii jest kontynuowane w oparciu o zawarty przez strony zgodnie z mającym zastosowanie prawem krajowym zapis na sąd polubowny *ad hoc*, którego treść jest identyczna z treścią owej klauzuli.

- 54 Każda próba zaradzenia przez państwo członkowskie nieważności klauzuli arbitrażowej w drodze umowy z inwestorem z innego państwa członkowskiego byłaby zatem niezgodna ze spoczywającym na tym pierwszym państwie członkowskim obowiązkiem zakwestionowania ważności klauzuli arbitrażowej i mogłaby tym samym prowadzić do niezgodności z prawem samej kauzy tej umowy, ponieważ byłaby sprzeczna z podstawowymi przepisami i zasadami regulującymi porządek prawny Unii, o których mowa w pkt 46 niniejszego wyroku.
- 55 W tych okolicznościach do sądu krajowego należy uwzględnienie żądania uchylenia orzeczenia arbitrażowego wydanego na podstawie zapisu na sąd polubowny, który narusza art. 267 i 344 TFUE oraz zasady wzajemnego zaufania, lojalnej współpracy i autonomii prawa Unii.
- 56 Zważywszy na ogół powyższych rozważań, na zadane pytanie należy odpowiedzieć, iż art. 267 i 344 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym pozwalającym państwu członkowskiemu na zawarcie z inwestorem z innego państwa członkowskiego zapisu na sąd polubowny *ad hoc* umożliwiającego kontynuowanie postępowania arbitrażowego wszczętego na podstawie klauzuli arbitrażowej o treści identycznej z treścią tego zapisu, która to klauzula znajduje się w umowie międzynarodowej zawartej między tymi dwoma państwami członkowskimi i jest nieważna z powodu sprzeczności ze wspomnianymi artykułami.

W przedmiocie żądania ograniczenia w czasie skutków wyroku mającego zapaść w sprawie

- 57 PL Holdings zwróciła się do Trybunału – na wypadek gdyby orzekł on, iż art. 267 i 344 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie zapisowi na sąd polubowny zawartemu między państwem członkowskim a prywatnym inwestorem z innego państwa członkowskiego – o ograniczenie w czasie skutków wyroku mającego zapaść w sprawie w taki sposób, by wyrok ten nie miał wpływu na postępowania arbitrażowe, które wszczęto w dobrej wierze na podstawie zapisu na sąd polubowny *ad hoc* i zakończono przed ogłoszeniem tego wyroku.
- 58 Aby orzec w przedmiocie tego żądania należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem wykładnia przepisu prawa Unii, dokonana przez Trybunał w ramach kompetencji przyznanej mu w art. 267 TFUE, wyjaśnia i precyzuje znaczenie oraz zakres tego przepisu, tak jak powinien lub powinien być rozumiany i stosowany od dnia jego wejścia w życie. Wynika stąd, że sądy mogą i powinny stosować zinterpretowany w ten sposób przepis do stosunków prawnych powstałych przed ogłoszeniem wyroku w sprawie wniosku o dokonanie wykładni, jeżeli spełnione są ponadto wszystkie pozostałe przesłanki wszczęcia przed właściwym sądem postępowania w sprawie związanej ze stosowaniem tego przepisu (wyrok z dnia 17 marca 2021 r., *Academia de Studii Economice din București*, C-585/19, EU:C:2021:210, pkt 78 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 59 Jedynie w wyjątkowych przypadkach Trybunał, stosując zasadę ogólną pewności prawa, leżącą u podstaw porządku prawnego Unii, może uznać, że należy ograniczyć ze skutkiem dla wszystkich zainteresowanych możliwość powoływania się na zinterpretowany przez niego przepis celem podważenia stosunków prawnych nawiązanych w dobrej wierze. Aby można było orzec tego rodzaju ograniczenie, powinny zostać spełnione dwie istotne przesłanki, a mianowicie dobra wiara zainteresowanych i ryzyko wystąpienia poważnych konsekwencji (wyrok z dnia 17 marca 2021 r., *Academia de Studii Economice din București*, C-585/19, EU:C:2021:210, pkt 79 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 60 Dokładniej rzecz ujmując, Trybunał stosował to rozwiązanie jedynie w ściśle określonych okolicznościach, zwłaszcza gdy istniało ryzyko poważnych reperkusji gospodarczych ze względu między innymi na znaczną liczbę stosunków prawnych nawiązanych w dobrej wierze na podstawie przepisów uważanych za skuteczne i obowiązujące i gdy okazywało się, że jednostki oraz organy krajowe dopuściły się zachowań niezgodnych z prawem Unii ze względu na istnienie obiektywnej i istotnej niepewności co do zakresu przepisów tego prawa, do której to niepewności przyczyniło się ewentualnie również samo zachowanie innych państw członkowskich bądź Komisji (wyrok z dnia 17 marca 2021 r., *Academia de Studii Economice din București*, C-585/19, EU:C:2021:210, pkt 80 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 61 Należy ponadto przypomnieć, że ograniczenie w czasie skutków wykładni przepisu prawa Unii dokonywanej przez Trybunał na podstawie art. 267 TFUE może zostać dopuszczone tylko w wyroku, w którym Trybunał orzeka w przedmiocie wykładni, o którą się zwrócono. Zasada ta gwarantuje równość traktowania państw członkowskich i innych podmiotów prawa wobec prawa Unii oraz spełnia tym samym również wymagania wynikające z zasady pewności prawa (wyrok z dnia 23 kwietnia 2020 r., *Herst*, C-401/18, EU:C:2020:295, pkt 57 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 62 W niniejszym wypadku co się tyczy, po pierwsze, przesłanki dobrej wiary, PL Holdings podnosi, że niniejsza sprawa jest pierwszą, w której zwrócono się do Trybunału o zajęcie stanowiska w przedmiocie ważności zapisu na sąd polubowny ad hoc, takiego jak ten rozpatrywany w postępowaniu głównym. Przy zawieraniu tego zapisu na sąd polubowny jej zdaniem nic nie wskazywało na to, że jest on sprzeczny z prawem Unii, ponieważ Trybunał ogłosił wyrok z dnia 6 marca 2018 r., *Achmea* (C-284/16, EU:C:2018:158), dopiero po wydaniu orzeczeń arbitrażowych z dni 28 czerwca i 28 września 2017 r. Ponadto PL Holdings utrzymuje, że oparła się na zachowaniu Rzeczypospolitej Polskiej, w tym jej udziale w postępowaniu arbitrażowym, w ramach którego państwo to nie podniosło w odpowiednim czasie zarzutu braku właściwości sądu polubownego na podstawie prawa Unii.
- 63 Co się tyczy, po drugie, przesłanki poważnych konsekwencji, PL Holdings utrzymuje, że wyrok mający zapaść w sprawie może mieć wpływ na znaczną liczbę indywidualnych podmiotów, które zawarły zapis na sąd polubowny z państwami członkowskimi w ramach różnego rodzaju umów. Ponadto jej zdaniem nic w orzecznictwie Trybunału nie wskazuje na to, że pojęcie „poważnych konsekwencji” nie może obejmować sytuacji, w której spółkę z siedzibą w Unii, taką jak PL Holdings, działającą w dobrej wierze, poddano najpierw niezgodnemu z prawem wyłączeniu z naruszeniem prawa Unii, w szczególności z naruszeniem jej swobody przedsiębiorczości zagwarantowanej w art. 49 i 54 TFUE, a następnie pozbawiono prawa do skutecznej ochrony sądowej przewidzianego w art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

- 64 W tym względzie, jak zauważyła rzecznik generalna w pkt 84 opinii, istotne dla niniejszej sprawy wskazówki dotyczące wykładni art. 267 i 344 TFUE wynikają bezpośrednio z wyroku z dnia 6 marca 2018 r., *Achmea* (C-284/16, EU:C:2018:158), którego skutków Trybunał nie ograniczył w czasie.
- 65 Otóż pozwolenie państwu członkowskiemu na zastąpienie klauzuli arbitrażowej znajdującej się w umowie międzynarodowej między państwami członkowskimi zawarciem zapisu na sąd polubowny ad hoc w celu umożliwienia kontynuowania postępowania arbitrażowego wszczętego na podstawie tej klauzuli byłoby równoznaczne, jak orzeczono w pkt 47 niniejszego wyroku, z obejściem zobowiązań tego państwa członkowskiego wynikających z traktatów, a w szczególności z art. 4 ust. 3 TUE oraz z art. 267 i 344 TFUE, zgodnie z ich wykładnią przyjętą w wyroku z dnia 6 marca 2018 r., *Achmea* (C-284/16, EU:C:2018:158).
- 66 Ograniczenie w czasie skutków niniejszego wyroku oznaczałoby zatem w rzeczywistości ograniczenie skutków wykładni tych postanowień dokonanej przez Trybunał w wyroku z dnia 6 marca 2018 r., *Achmea* (C-284/16, EU:C:2018:158).
- 67 Co więcej, jeżeli chodzi o rzekome poważne konsekwencje, należy zauważyć, że – co się tyczy, po pierwsze, wpływu, jaki niniejszy wyrok miałby na zapisy na sąd polubowny zawarte przez państwa członkowskie w ramach różnego rodzaju umów – wykładnia prawa Unii dokonana w niniejszym wyroku odnosi się jedynie do zapisów na sąd polubowny ad hoc zawartych w okolicznościach takich jak te rozpatrywane w postępowaniu głównym, streszczonych w szczególności w pkt 65 niniejszego wyroku.
- 68 Po drugie, ochrona praw podmiotowych, jakie PL Holdings wywodzi z prawa Unii, powinna być zapewniona w ramach systemu sądowego państw członkowskich – w niniejszym wypadku polskiego systemu sądowego. W związku z tym przy założeniu, że doszłoby do stwierdzenia luki w ochronie owych praw, na której istnienie powołuje się PL Holdings, luka ta powinna zostać wypełniona w ramach tego systemu, w razie potrzeby we współpracy z Trybunałem w ramach jego kompetencji, natomiast nie może ona uzasadniać tolerowania naruszania podstawowych przepisów i zasad, o których mowa w pkt 65 niniejszego wyroku.
- 69 W tych okolicznościach należy oddalić żądanie ograniczenia w czasie skutków wyroku mającego zapaść w sprawie, z którym wystąpiła PL Holdings, bez konieczności badania jej dobrej wiary.

W przedmiocie kosztów

- 70 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Artykuły 267 i 344 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym pozwalającym państwu członkowskiemu na zawarcie z inwestorem z innego państwa członkowskiego zapisu na sąd polubowny ad hoc umożliwiającego kontynuowanie postępowania arbitrażowego wszczętego na podstawie klauzuli arbitrażowej o treści identycznej z treścią tego zapisu, która to klauzula znajduje się w umowie

międzynarodowej zawartej między tymi dwoma państwami członkowskimi i jest nieważna z powodu sprzeczności ze wspomnianymi artykułami.

Podpisy